



Trandafirul din povestirea lui Jókai Mór e deosebit:

“...un singur trandafir galben există în tot Hortobágy-ul, și acela, numai în grădina hangiului. Îl adusesse aici un străin, se zice că de prin Belgia. Minunat trandafir, înflorește toată vara, începe pe la Rusalii și până toamna târziu mai are boboci. Are o floare galbenă ca aurul, iar mirosul lui seamănă mai degrabă cu aroma vinului de muscat decât cu mirosul trandafirului. Mulți dintre cei care au mirosit floarea și-au pierdut mințile!”

Prin părțile locului trăia o fată frumoasă, așa, ca-n povești...

“Nici despre ea nu știa nimeni de unde o avea bătrânul cârciumar, căci nu era însurat. A uitat-o pe acolo cineva, așa că a ținut-o și a crescut-o până s-a făcut ca o floare minunată.”

Cu siguranță, pe vremea aceea cosmeticele erau 100% naturale:

“Părul negru, îi era împletit într-o coadă la spate și legat cu o fundiță galbenă, iar buclele îi erau naturale, nu avea nevoie să-și spele părul cu zeamă de gutui, cum făceau celelalte fete.”

Decsi Sándor, personajul principal al romanului, a călărit mult prin ținutul imens al Hortobágy-ului pentru a-și revedea iubita, Klára, fata care are un păr atât de frumos, cu bucle care n-au nevoie de adaosuri din zeamă de gutui. Poate e bine ca să spunem câteva cuvinte de imensa câmpie Hortobágy. Un ținut de 82 mii de hectare de ierburi și multă apă, aflat sub protecție internațională. La fel ca în zonele deșertice, și aici apare cunoscutul efect al mirajului. Simbolul Parcului Național Hortobágy este cocorul. Momentul din luna octombrie când aceste păsări părăsesc Ungaria pentru locuri mai calde e un spectacol pe care cei care l-au văzut nu-l mai pot uita.

Sándor e tipul de bărbat care consideră femeia capabilă în permanență să înșele, să spună minciuni.

“Știu ce ai în gușă. Slabă e femeia, n-are altă armă decât iscusința minciunii. Pentru o fată minciunile sunt ca picioarele pentru iepuri sau aripile pentru păsări.”

Totuși, Sándor apreciază mai mult decât orice altceva adevărul.

“...fetei nu-î fac vreo supărare, dacă spune adevărul, nici cu un cuvânt urât, nici cu vreo privire piezișă.”

Hotărât lucru, eroului povestirii lui Jókai nu-i plac femeile fardate, pentru că spune:

“Dar dacă o să-mi spui minciuni, te voi judeca la fel ca și când ți-ai pune pe obrazul tău curat vopsele din Viena.”

Așadar, Sándor vrea mărturisiri complete din partea iubitei lui, Klára. Vrea să știe tot ce-a făcut fata în perioada cât nu s-au văzut. Înainte de a asculta răspunsul,

“Flăcăul scoase cuțitul cu stea încrustată pe mâner pe care îl purta în carâmbul cizmei, tăie din pâine și din slănină și începu să mănânce.”

Timpul a trecut cu folos pentru rivalii lui Sándor, pentru că iubita lui îi dă o interesantă pildă de înțelepciune:

“Nu e bine ca o fată să fie lăsată singură; nu e bine ca liliacul să treacă peste gard atunci când înflorște; e dorit și îi sunt rupte crengile.”

Oare unde altundeva în afară de cărți putem afla informații despre tradiții din alte timpuri?

“Când țărănuța își prinde cu piepteni părul care până atunci îi stătea împletit, înseamnă că are de-acum logodnic, nu mai este a „nimănu”"."”

Pentru a fi sigură că iubitul n-o mai părăsește, Klára îi pune în băutură o rădăcină de plantă pe care

“Farmaciștii care știu să o folosească o numesc “atropa mandragora”. Se mai spunea că Circe cu o asemenea rădăcină îi amețise pe tovarășii lui Ulise, făcându-i să o iubească cu o dragoste nebună. De unde ar fi putut să știe fata că asta e o otravă puternică?”

Hippocrate recomanda această plantă pentru tratarea anxietății și depresiei, dar luată în doze mici. În doze mari, efectul otrăvirii e mult mai puternic. Se folosește de la plantă rădăcina ei, care seamănă cu un om. Jókai scrie:

“Rădăcina aceea seamănă cu un omuleț; are un căpșor, mijloc, două picioare, și e pe

de-a-ntregul neagră."

Mai adaug că mandragora s-a găsit și în mormintele faraonilor.

Din povestirea lui Jókai Mór mai aflăm că în câmpia Hortobágy nu era același lucru să fii herghelegiu, porcar sau văcar.

„Văcarul are de-a face cu niște vite înțelepte și pașnice.Așa că el nu se așează nici măcar când bea lângă porcari sau herghelegii. [...] Cu alte cuvinte, văcarul este aristocratul pustei”

Decsi Sándor e otrăvit de iubita lui, cu toate că planta ar fi trebuit doar să-i „sporească” dorința de a o iubi pe Klára. Efectele otrăvirii sunt clare:

„Avea buzele strânse, gâtul încordat, pieptul lui se mișca repede, şuierând, mijlocul îi era îndoit de spate. Ochii săi erau larg deschiși, strălucind într-o lumină de foc și demență.”

Interesant e și primul ajutor pe care-l primește cel otrăvit. I se dă să bea multă cafea, pe cap i se pune gheață, pe burtă făină de muștar.

Tot în această povestire, scriitorul ne spune despre boia:

„...cutia în care se afla boiaua, se știe că nu se dă din mână în mână.[...] barcagiul presăra peste peștii din ceaun piperul acesta purpuriu, despre care încă Oken scrisese că-i otrăvă , dar sunt popoare sălbatice care au curajul să-l mănânce.”

Lorenz Oken a fost un mare naturalist german, care a trăit între anii 1779-1851. A fost ales membru al Academiei Regale Suedeze de Științe.

În final, Sandor se face bine, și continuă să călătorească prin întinsele ținuturi ale Hortobágy-ului. Doarme sub cerul liber, unde

“pernă îi este pusta, mândră și nesfârșită, pătură îi e tot cerul înstelat. E noapte de-a binelea. Dar Pământul, ca un copil rău, neastâmpărat, nu vrea să doarmă. Nu poate încă să doarmă. Se aud tot felul de zgomote. Și toate sunt tainice. Din stufărișul apropiat se aude un adevărat concert; un buhai de baltă țipă ca un suflet rătăcit, ciripesc întruna armate de vrăbii, corul broaștelor însoțește această orchestră, iar berzele toacă întruna, ca o adevărată moară. Sus, în

văzduh, se aud țipete triste de rămas bun: zboară în șiruri drepte rațele sălbatice și bătlanii; abia se văd sub stele.”

Klára asistă la lupta dintre Sándor și alt pretendent la mâna ei. Decsi Sándor iese învingător, dar ce folos pentru fată, pentru că flăcăul neînfricat pleacă.

„Fata privi după flăcăul a căruia siluetă dispărea în vijelie.[...]se estompa însă din ce în ce mai mult, până când nu se mai văzu deloc. Și poate că nici nu l-a mai văzut vreodată!”

Aceasta este una din nenumăratele povești de dragoste aparținând literaturii lumii. Adrian Păunescu spunea:

„Două lucruri sunt imposibile: a vedea cu ochii pe Dumnezeu și a povesti dragostea.”

Nu știu dacă Jókai Mór l-a văzut pe Dumnezeu, dar e clar că a povesti dragostea a fost un dar pe care l-a primit de la Acela pe care nu-l vezi cu ochii...